

PÄIVYTin webinaari hyvistä käytännöistä korona-aikana 28.5.2020

Microsoft Teams

Osallistujia: 28

Alustukset

”Päihdepalvelujen muutosten seuranta koronaepidemian aikana – THL:n tiedonkeruu”, Kristiina Kuussaari THL

THL:n Päihheet ja Riippuvuudet -yksikkö on kerännyt tietoa päihdepalvelujen muutoksista koronaepidemian aikana. Tietoa on kerätty alkukartoituksella 3.4.2020 ja seurantakyselyillä sekä hyödyntämällä organisaatioiden verkkosivuja, julkaistuja lehtiartikkeleita yms. Päihdepalvelut ovat eri puolilla Suomea siirtyneet verkkoon tai niitä on rajoitettu koronaviruksen leviämisen ehkäisemiseksi. Esimerkiksi opioidikorvaushoidossa asiakkaille on annettu pidempiä lääkeannoksia, tai lääkeannoksia on viety asiakkaan kotiin.

Huolia päihdepalveluiden piirissä on herännyt erityisesti suojarusteiden riittämättömyyden, tietoturvan ja huumemarkkinoiden muutosten vuoksi sekä sen takia, että etäpalvelut eivät tavoita kaikkia avun tarvisijoita. Erityisesti syrjäytyneimpien päihdeongelmaisten osalta huoli on suuri, sillä tieto ja palvelut eivät tavoita heitä sekä hygieniasta, ravinnon saannista ja turvaväleistä huolehtiminen voi olla heille hyvin vaikeaa.

Toimiviksi käytännöiksi on havaittu erilaiset uudet etäyhteydet ja verkkoratkaisut esimerkiksi vertaistoimintaan. Opioidikorvaushoidossa kotilääkityksen kotiin vieminen sekä lääkkeidenhakemiseen liittyvät muutokset. Matalan kynnyksen perustarpeisiin vastaavat palvelut ovat kehittäneet palveluitaan esimerkiksi Turussa päiväkeskus on muutettu ruokailupalveluksi. Verkostoyhteistyö on kehittynyt ja virtuaalikokouksilla pystytään tehostamaan ammattilaisten ajankäyttöä.

”Päihde- ja mielenterveysjärjestöjen matalan kynnyksen toiminnot koronapoikkeustilan aikana”, Jouni Tourunen MIPA 2.0,

MIPA 2.0 -hankkeessa kerättiin tietoa päihde- ja mielenterveysjärjestöjen matalan kynnyksen toiminnoista koronapandemian aikana haastatteleamalla työntekijöitä MIPA-hankeverkostoon kuuluvista järjestöistä. Hallituksen ja terveysviranomaisten ohjeistuksia on tulkittu kentällä eri tavoin ja ohjeistukset ja tulkinnat ovat muuttuneet ajan kuluessa koronavirustilanteen edetessä. Aluksi toimintoja suljettiin, sillä monet kohtaamispaikat suljettiin viruksen leviämisen ehkäisemiseksi. Toimintoja on kuitenkin jatkettu tietyin rajoituksin ja tilalle on tullut erilaisia uusia toimintoja, kuten uusia sähköisiä verkkotoimintoja korvaamaan fyysisiä kohtaamisia. Koronaviruspandemian aikana kaduille ja verkkoareenoille jalkautumisen merkitys on lisääntynyt. Aluksi kasvokkaiset tapaamiset lopetettiin, mutta niitä on jatkettu turvavälit ja hygienian suositukset huomioiden.

Huoli siitä, että kaikkia asiakkaita ei tavoiteta puutteellisten yhteystietojen ja digitaitojen vuoksi on suuri. Lisäksi erityisesti huono-osaisten syrjäytyminen on huolenaiheena, sillä asunnottomuus, nälkä ja huonontunut perushygieneja ovat lisääntyneet taloudellisen tilanteen vaikeutuessa. Koronapandemiasta on kuitenkin opittu myös järjestökentällä paljon uutta. Esimerkiksi digiloikka on ollut valtava ja monet järjestöt ovat löytäneet uusia tapoja auttaa. Monet uudet käytännöt jäävät elämään järjestöissä myös poikkeustilan päätyttyä.

Keskustelussa nousseita teemoja ja ajatuksia

- Palveluissa on tapahtunut suuri digiloikka, kun etäpalveluita on alettu käyttää paljon
 - o hyvä- ja huono-osaisuus korostuu, sillä kaikilla ei ole mahdollisuutta etäpalveluihin
- Etäpalveluiden lisäksi kävelykokoukset ja -palaverit
- Hallituksen ja organisaatioiden ohjeistukset
 - o paljon erilaisia ohjeistuksia, koska kaikki tahot ovat tehneet omat ohjeensa ja suosituksensa, joten on hankala löytää juuri itseään koskeva tieto
- Laitoskuntoutus- ja katkaishoitopaikat vähentyneet, sillä osa hoitopaikoista kiinni tai ovat vähentäneet paikkoja.
 - o Paikkakuntakohtaista
- Suojavarusteiden saamisessa on ollut aluekohtaisia eroja: osassa kunnista järjestöt ja toimijat saaneet ilmaiseksi, toisissa joutuvat maksamaan itse
 - o erityisesti aluksi oli vaikeaa, sillä suojavarusteita oli vain vähän tarjolla
- Kaduille jalkautuva työ
 - o kuntakohtaisia eroja, missä määrin kohdataan asiakkaita
 - o mielenterveyspaikat eivät ole tehneet kasvokkaista kohtaamista (siirtyneet verkkoon), kun taas päihdepalvelut ovat jatkaneet ja muuttaneet jalkautuvaa työtä
- Henkilökunta
 - o työntekijöitä oli varsinkin aluksi hankala saada testeihin, mutta testeihin pääsy on helpottunut
 - o Sopeutunut ja ottanut ohjeistukset käyttöön
 - o löytänyt uusia ratkaisuja ja kehittänyt asiakkaiden kohtaamista
 - o työhyvinvointi
 - valmiussuunnittelu työllistänyt
 - henkilöstökyselyt
 - suojavarusteet
 - jaksaminen
 - ei tarvitse tehdä kaikkea, eikä kaikkea tarvitse siirtää syksyille
- Ympäri Suomen tilanne vaikuttaa samalaiselta ja jatketaan uudessa normaalissa etäpalveluiden ja rajoitusten kanssa ainakin toistaiseksi.

Kiitos kaikille osallistuneille!

Kirjoittaja: PÄIVYTin sihteeri Virvatuli Uusimäki